

8. Järjestelytoimisto

Työtehoneuvottelukunta ja järjestelytoimisto toimivat hallinnon ja sen johtamistoiminnan kehittämisesä ja rationalisomisessa koordinoivina keskuseliminä. Työtehoneuvottelukunta käsitteli periaatteellisuonteisia organisaatio- ja rationalisomisiskysymyksiä. Järjestelytoimisto toimi työtehoneuvottelukunnan valmistelevana elimenä ja palveli hallintoa tutkimus- ja suunnitteluelimenä.

Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym. Neuvottelukunnan kokoonpano oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että puheenjohtajana toimi kaup.joht. Aho 18.7. saakka ja kaup.joht. Aura 19.7. lähtien, virkamiesjäsenenä apul.kaup.joht. Krogius 30.6. saakka ja apul.kaup.joht. Smeds 1.7. lähtien, kaup.rev. Törnqvistin tilalla oli kaup.rev. Lehto, luottamusmiesjäsenenä prof. Eino Niinin tilalla oli ins. Heikki Heikkilä ja opetusneuvos Antero Rautavaaran tilalla ekon. Heikki Vuorimaa.

Neuvottelukunta piti kertomusvuonna yhden kokouksen, jossa käsiteltiin mm. järjestelytoimiston ja kaupungin muiden järjestelyelinten toimintakertomukset ja toimintasuunnitelmat. Lisäksi käsiteltiin talonrakennushankkeen ennakkosuunnittelun kehittämistä kaupungin hallinnossa ja järjestelytoimiston laatimaa alustavaa ehdotusta talonrakennushankkeen ennakkosuunnittelua koskeviksi toimintaohjeiksi. Neuvottelukunta hyväksyi ehdotuksen, sen kehotuksesta järjestelytoimisto laati 30.12. ehdotuksen talon-

rakennushankkeen toiminnallista ennakkosuunnittelua koskeviksi ohjeiksi.

Järjestelytoimiston henkilökunta ym. Toimiston henkilökunta käsitti kertomusvuoden päättyessä 22 henkilöä, joista vakinaisia viranhaltijoita 6 ja tilapäisiä 4 sekä työopimussuhteeseen palkattuja 12. Lisäksi toimiston palveluksessa oli ajankäyttötutkimustehävissä yksi henkilö 7 kk:n ajan sekä tunti-palkkaista työvoimaa 6 henkilöä n. 1 kk:n ajan kukin sekä toimistoharjoittelija. Toimiston palveluksesta erosivat 1.9. lukien valtiot.kand. Liisa Ollikainen ja ekon. Gaij Feodoroff 1.12. lukien sekä virastotutkija Friedrich Kaltamo, joka siirtyi eläkkeelle 31.12.

Toiminta. Järjestelytoimiston palvelutoiminta sisälsi tutkimus- ja konsultointitoiminnan, tiedotus- ja valmennustoimintaan osallistumisen, lausuntoasiat sekä ns. jatkuvat palvelutehtävät, kuten työturvallisuus- ja aloitetoiminnan. Palvelutoiminnasta tutkimus- ja konsultointitoiminta edusti n. 3/4 tutkimushenkilökunnan työpanoksesta.

Toimiston tutkimuspalvelun työpanoksesta meni n. 50 % kaupunginhallituksen ja työtehoneuvottelukunnan toimeksiantoihin. Kaupunginhallituksen asettamien komiteoiden ja toimikuntien palvelu vaati n. 30 % sekä virastojen ja laitosten välitön palvelu n. 20 % tutkimuspanoksesta. Tutkimustulokset ilmenevät pääasiassa tutkimusselostuksista, mutta komiteoille ja toimikunnille suo-

ritetun tutkimuspalvelun tulokset näkyvät yleensä vain näiden mietinnöissä. Virastoille ja laitoksille suoritettu neuvontapalvelu ei tule kirjallisesti näkyviin.

Kaupungin muihin järjestelyelimiin pidettiin yhteyttä ammatillisissa asioissa, suoritettiin yhteistoiminnassa eräitä tutkimuksia, suunniteltiin ja järjestettiin alan jatkokoulutusta sekä pyrittiin yhdessä kehittämään alan tutkimustekniikkaa.

Tutkimustoiminta

Järjestelytoimiston tutkimuspanoksesta pääosa kohdistui edelleenkin keskushallinnon ongelmiin, koko hallintoa tai useaa hallintokuntaa koskeviin tehtäviin tai sellaisiin, joissa yhtä virastoa tai laitosta koskevat ratkaisut olivat sovellettavissa myös muihin hallintoelimiin.

Kertomusvuonna valmistui 26 tutkimusselostusta. Tutkimustehtävät suoritettiin yhteistoiminnassa a.o. hallintoelinten kanssa.

Koko hallintoa koskeneet tutkimustehtävät. Kertomusvuonna valmisteltiin työteheneuvottelukunnalle ja edelleen esitettäväksi taloussuunnittelutoimikunnalle ehdotus hallinnon pitkän tähtäimen kehittämishjelman liittämistä kaupungin taloussuunnitelmaan. Tässä yhteydessä selviteltiin ns. suunnittelu-ohjelmointibudjetointimenettelyn käyttöönoton mahdollisuuksia, hahmoteltiin tarvittavat ohjelmat sekä pitkän, keskipitkän ja lyhyen tähtäyksen suunnittelujen niveltämistä toisiinsa, pitkän tähtäyksen suunnittelun organisaation kehittämistä, hallinnon perusorganisaatiota sekä rationalisointitoiminnan aktiivointia. Asian käsittely mainituissa elimissä siirtyi seuraavalle vuodelle.

Kertomusvuonna esitettiin työteheneuvottelukunnalle rakennushankkeen ennakosuunnittelua koskevat toimintaohjeet. Näiden tarkoituksena on täyttää se suunnittelun järjes-

telmällistä suorittamista ja organisoimista koskeva aukko, joka jää taloussuunnittelun ja varsinaisen/suunnittelun välille.

Aikaisemmin laadittujen muistioiden pohjalta laadittiin suunnitelma ja ehdotus kaupungin henkilöstöasioiden hoidon ja organisaation järjestämisestä, joka luovutettiin asianomaisille kaupunginjohtajille. Ehdotus sisälsi viisi organisaatiovaihtoehtoa, joissa erityisesti pidettiin silmällä sitä, että henkilöstöasioiden kehittäminen ja hoito tulee kiinteästi koordinoituksi hallinnon kokonaistoimintaan ja palvelemaan sitä.

40-tunnin työviikkoon siirtymisen vaatimina toimenpiteinä laadittiin yhdistelmä niistä rationalisointitoimenpiteistä, joihin virastot ja laitokset olivat ilmoittaneet ryhtyneensä tai aikovansa ryhtyä.

Kertomusvuonna jatkettiin keskipitkän tähtäyksen suunnittelun ja työnsuunnittelun kehittämistä ja käyttöönottoa koskevaa tutkimustehtävää. Osittain ulkopuolista asiantuntemusta käyttäen suoritettiin työnsuunnittelutoiminnan osalta nykytilanteen ja kehittämistoimenpiteiden kartoitus.

Hallinnon rationalisointi. Kaupungin henkilöstörekisterin uudistamista koskevaa tutkimusta jatkettiin yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston ja eräiden hallintokuntien edustajien muodostamassa työryhmässä. Työn tuloksena valmistui joulukuussa henkilö- ja palkkarekistereitä koskeva alustava suunnitelma, joka muodostaa pohjan projektiryhmän työn jatkolle.

Kaupungin pysyväisluonteisten päätösten ja ohjeiden rekisteröintijärjestelmien yhdenmukaistamismahdollisuuksista suoritettiin selvitys ja tehtiin ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

Hallinnon rationalisointitoiminnan aktivoimiseksi kaupungin hallinnossa suunniteltiin alalla järjestettävää koulutusta, jonka toteuttaminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

8. Järjestelytoimisto

Ylläpitotehtävät. Kaupungin kuljetuskomitean työtä avustettiin edelleen suorittamalla sille kuljetusten järjestelyjä ja kustannuksia koskevia erillistutkimuksia ja selvityksiä.

Määrättyjä virastoja ja laitoksia koskeneet tutkimustehtävät. Rahatoimiston huoltokasan tehtävien koneellistamisen kehittämistä suoritettiin tutkimus, jossa vertailtiin erilaisen automaatioasteen omaavien koneiden ja menetelmien edullisuutta toisiinsa. Suunniteltiin uusi yksinkertaisempi palkkioiden maksamismenettely. Rahatoimiston Kallion osaston työmenetelmien kehittämistutkimus aloitettiin selvittämällä nykyiset työrutiinit.

Hankintatoimiston uusi painotuotteiden tilausmenettely suunniteltiin mahdollisimman yhdenmukaiseksi hankintatoimiston muun hankintamenettelyn kanssa.

Maistraatissa aloitettiin tutkimus konttoritekniikan tehostamisesta tilisäännön periaatteiden noudattamisen sekä valvonnan helpottamisen ja tehostamisen pohjalta.

Kouluhammashoitolaitoksen tilastotyön tehostamisesta ja valtionavustusanomusten laatimisen yksinkertaistamisesta valmistui tutkimus.

Sairaaloiden toimintasuunnitelmatoimikunnan työhön osallistuttiin. Lyhytkausi-raportointi saatettiin käyttöön Malmin ja Hesperian sairaaloissa sekä Laakson sairaalassa ja keskityttiin toimintasuunnitelman laatimiseen sekä sitä täydentävän tarkkailu-järjestelmän kehittämiseen.

Sairaaloiden tilitoimistojen itsenäistämistä koskevan esityksen johdosta suoritettiin tutkimus, jonka perusteella kaupunginhallitus päätti, että enemmistä toimenpiteistä tässä vaiheessa luovutaan.

Hoitolaitosten suunnittelutoimikunnan työhön osallistuttiin. Suoritettiin laaja potilashaastattelututkimus sen seikan selvittämiseksi, kuinka monissa eri hoitopaikoissa samat helsinkiläiset ovat käyneet tutkimuksessa ja hoidossa ja kuinka monissa paikoissa heistä on sairaskertomukset. Tutkimuksen

valmistuminen siirtyi seuraavalle vuodelle. Itäisen sairaalan suunnittelutoimikunnan ja sen eri jaostoiden työssä oltiin jatkuvasti mukana. Kivelä-Hesperian sairaalan ja Koskelan sairaskodin eräiden osien modernisointia sekä Laakson sairaalan laajentamista varten asetettujen työryhmien toimintaan osallistuttiin jatkuvasti. Hoitolaitosten suunnittelutoimistolle suunniteltiin uusi diariointi- ja arkistointimenetelmä.

Hoitolaitosten työhön osallistuttiin. Suoritettiin lukuisia selvittelytehtäviä, laadittiin ajankäyttötutkimusten perusteella suositukset ja ehdotukset sekä valmisteltiin komitealle sairaaloiden ja hoitolaitosten sekä lastensuojelulaitosten ja lastentarhojen uusien virkojen tarvetta koskevat esitykset. 40-tunnin työviikkoon siirtymisen johdosta hoitolaitokseen alunperin esitetyt n. 1 000 uutta virkaa saatiin komitean selvittelytyön tuloksena supistumaan n. 400:aan virkaan.

Laitosten esisuunnittelutyötä suoritettiin osallistumalla huoltoviraston suunnitteluelimen työhön Myllypuron sairaskodin, Malmin vanhainkodin sekä Pukinmäen ja Laajasalon vanhusten asuintalojen suunnittelussa ja suunnitelmien eri vaiheiden toteuttamisessa. Huoltotarkastajien työn rakennetta ja työmääriä selvittävä tilastollinen toimenpidetutkimus valmistui ja sen perusteella ehdotettiin työmäärien tasoittamista, tarkastuksessa noudatettavien menettelytapojen yhdenmukaistamista sekä huoltotarkastajien suorittamien kotikäyntien siirtämistä vähemmän kvalifioidulle työvoimalle. Työtupien hoidettavana olevan kaupungin yhteishankintatehtävän tarkoituksenmukaisesta uudelleen järjestelystä suoritettiin hankintaneuvottelukunnan pyynnöstä tutkimus, jonka perusteella tehtiin ehdotuksia yhteishankintatehtävän siirtämisestä keskushankintaelimen hoidettavaksi, työtupien markkinoinnin kehittämistä ja järjestelyjen vaatimasta työvoimasta.

Killinmäen keskuslaitoksen luonnospirustusvaiheen suunnittelua avustettiin osallistu-

malla suunnittelutoimikunnan työhön. Lastensuojeluviraston elatusaputoimiston konekirjanpidon kehittämistutkimuksesta suoritettiin toinen vaihe ja tehtiin ehdotuksia konttorikoneiden uusimiseksi, mitkä ehdotukset kertomusvuonna suurimmalta osalta toteutettiin. Lastenhuoltotoimiston ja suojelukasvatustoimiston tilinpito- ja perimistöimintää koskeva tutkimus suoritettiin. Sen perusteella tehtiin ehdotuksia mm. lapsikortistojen uudistamisesta. Sofianlehdon vastaanottokodin toimistotöiden uudelleen järjestelystä aloitettiin tutkimus vuoden lopulla.

Tutkimussuunnitelma lasten päivähoitokysymyksen kokonaistutkimuksen suorittamisesta kolmentoista eri osatutkimuksen avulla valmistui. Tutkimus lastentarhain toimiston työmenetelmistä ja organisaatiosta aloitettiin.

Kansakoulujen ruokailun uudelleenjärjestelyssä avustettiin kansakouluja ja elintarvikekeskusta sekä saatiin uudistus toteutetuksi kertomusvuoden loppuun mennessä, jolloin einesjärjestelmään kuului 54 koulukeittiötä ja 28 000 ruokailijaa ja pakastejärjestelmään 42 koulukeittiötä ja 6 000 ruokailijaa. Kouluja avustettiin edelleen keittiösuunnittelussa ja keittiöiden päävälineiden valinnassa. Kansakoulujen kanslian kassa- ja tilitoiminnan siirtämisestä rahatoimiston Kallion osastoon sekä kansakoulujen toimistotöiden uudelleenjärjestelystä suoritettiin alustavat tutkimukset. Kansakoulujen siivous- ja ruoanjakohenkilökunnan tarvetta ja työnjakoa koskevia selvitys- ja neuvonta-tehtäviä suoritettiin kertomusvuonna 33 kohteessa.

Kaupunginkirjaston kirjastoauto-osaston toimintaa, organisaatiota ja henkilökunnan tarvetta koskevassa tutkimuksessa selvitettiin organisaation tarkoituksenmukaisuus ja määriteltiin siirtokirjakokoelman hoitoon ja kirjastoautoihin tarvittavan henkilökunnan määrä ja rakenne sekä tehtiin ehdotuksia toiminnan tehostamisesta.

Urheilu- ja ulkoiluviraston toimistotehtä-

vien uudelleen järjestelyä koskevia edellisenä vuonna suoritettuja tutkimuksia täydennettiin tutkimalla kansliatoimiston pääsylippujen varastokirjanpidon sekä vuokrien ym. laskutuksen uudelleen järjestelyä ja tekemällä niistä ehdotuksia, jotka toteutettiin.

Kaupungin alueella olevia kiinteistöjä koskevien rekistereiden ja raportoinnin kehittämistä koskeneen tutkimuksen johdosta kaupunginhallitus teki kertomusvuonna päätöksen kiinteistörekisterin perustamisesta kaupunkia varten ja asetti sitä suunnittelemaan toimikunnan, jossa järjestelytoimisto oli edustettuna. Kaupungin omistamien kiinteistöjen kiinteistöluettelon uudistamista koskeva tutkimus jatkui rinnan edellä mainitun tutkimuksen kanssa.

Kaupungin virastotalojen tarvetta koskevan selvityksen johdosta taloussuunnittelu-toimikunta asetti tätä asiaa koskevan suunnitelman laatimista varten työryhmän, jossa järjestelytoimisto oli edustettuna ja hoiti sihteerin tehtävät sekä suoritti sen tarvitsemat selvittelytyöt.

Kiinteistöviraston talo-osaston I alueisännöitsijätoimiston organisaatiota ja sijaintia koskeva tutkimus johti ehdotusten mukaisiin järjestelyihin vuoden vaihteessa.

Kallion virastotalon suojelusuunnitelma-toimikuntaa avustettiin erällä turvallisuusjärjestelyjä koskevalla suunnitteluilla.

Järjestelytoimisto osallistui kaupunkisuunnitteluviraston organisaation kehittämistä varten asetetun lautakunnan jaoston ja viraston organisaatiotyöryhmän toimintaan konsultaation ja tutkimustoiminnan muodossa. Erityisesti pyrittiin saamaan aikaan kaupunkisuunnitteluvirastolle lyhyen ja keskipitkän tähtäyksen toimintasuunnitelma ja toiminta koordinoitukuksi sen mukaisesti sekä vapauttamaan suunnittelijat varsinaiseen suunnittelutehtävään.

Elintarvikekeskuksen toiminnan rationalisointia ja kannattavuuden parantamista koskeva tutkimus aloitettiin syksyllä. Elintarvikkeiden yhteishankintojen, ruokaloiden

8. Järjestelytoimisto

sekä ruokatehtaan toiminnan uudelleen järjestelyä koskeva ensimmäisen vaiheen tutkimus valmistui kertomusvuoden lopussa. Tähän vaiheeseen sisältyvistä ehdotuksista ruokatehtaan tuotevalikoiman supistaminen sekä tuotantotavan muuttaminen einesvalmistusperiaatteen mukaiseksi alkoi vuoden lopulla. Tässä esitettyjen toimenpiteiden johdosta arvioidaan elintarvikekeskuksen alijäämän pienenevän n. 650 000 mk:lla. Rationalisoinnin johdosta vapautuvien n. 50 henkilön siirtäminen kaupungin muihin laitoksiin aloitettiin marraskuussa.

Rakennusviraston Toukolan korjauspajan kustannuskirjanpidon järjestelyistä suoritettiin tutkimus ja tehtiin ehdotus, jonka toteuttamiseen ryhdyttiin kertomusvuonna.

Satamalaitoksen taloutta koskevassa tutkimuksessa saatiin useat erilliset perustutkimukset käytännöllisesti katsoen loppuun suoritetuksi. Tutkimukset kohdistuivat pääasiassa varsinaiseen satamaliikenteeseen ja osaksi satamarakennusosaston työlaivastoon. Varsinaisen sataman osalta selvitettiin mm. liikenteen paljoutta ja vaihtelua, kustannuksia ja tuottoja ym. Työlaivaston osalta suoritettiin alusten ajankäytön tehokkuutta ja alustarvetta koskevat tutkimukset. Satamarakennusosaston alusten telakointikysymyksestä suoritettiin taloudellinen tutkimus. Varsinaisen tutkimusselostuksen valmistuminen siirtyi vuoden 1969 puolelle.

Tiedotus- ja koulutustoiminta. Rationalisointialan tiedotus- ja koulutustoimintaa jatkettiin. Toimiston viranhaltijat toimivat avustajina ja luennoitsijoina kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämällä neuvottelupäivillä ja kursseilla sekä avustivat koulutuspäällikköä koulutustilaisuuksien suunnittelussa.

Hallinnon johto- ja esimiestehtävissä toimiville henkilöille jaettava tiedotuslehti »Johdon TV» ilmestyi neljänä numerona painosmäärän ollessa 3 000 kpl.

Lausuntoasiat. Toimisto antoi kertomusvuonna 97 (ed. v. 139) lausuntoa, minkä li-

säksi apulaistoimistopäällikkö ja virastotutkijat antoivat suoraan talousarviopäällikölle lausunnot 50 (46) virastoon tai laitokseen esitetystä yhteensä 735 (822) uudesta tp. virasta tai työsuhteisesta toimesta. Lausunnoista oli 56 (44) % virkojen ja toimien tarpeellisuutta koskevia, 34 (18) % työnuokitusta ym. palkkauksen perustana olevia tietoja koskevia sekä 10 (19) % organisaatiota ja työmenetelmiä koskevia.

Jatkuvat palvelutehtävät. Työturvallisuustoiminta. Virastoissa ja laitoksissa toimi 63 työturvallisuuselintä. Kursseja ja valistustilaisuuksia pidettiin n. 1 800 henkilölle. Alan aikakauslehtiä jaettiin ja työpaikoille toimitettiin työturvallisuusaiheisia julisteita. Rakennusviraston laajennettua ja toistaiseksi vielä kokeilunalaista työturvallisuusorganisaatiota kehitettiin edelleen. Työturvallisuustarkastuksia sekä niihin liittyvää neuvontaa suoritettiin tärkeimpien virastojen ja laitosten työpaikoilla ja koulujen oppilastyöpajoissa. Uusia laitteita ja menetelmiä kehitettiin. Liikennelaitoksella järjestettiin viidennen kerran ja vesilaitoksella toisen kerran työturvallisuuskilpailut.

Tapaturmien määrä aleni kertomusvuonna. Virastoissa ja laitoksissa sattui 3 025 (3 092) lain mukaan korvattua työtapaturmaa. Näistä aiheutuneiden sairauspäivien määrä oli 59 316 (59 854), invalideettiprosenttien summa 580 (340), minkä lisäksi 4 (2) työtapaturmaa päättyi kuolemaan. Virastojen ja laitosten yhteinen työtapaturmatiheysprosentti oli 10.6 (10.9) ja lainmukaisten työtapaturmakorvausten loppusumma 1.8 (1.7) mmk.

Aloitetoiminta. Kertomusvuonna tehtiin 55 (28) aloitetta. Palkittuja aloitteita oli 23 (18) eli n. 45 (51) % käsiteltyjen aloitteiden määrästä. Palkkioiden yhteismäärä oli 3 015 (3 020) mk ja niiden suuruus vaihteli 450 (1 000) mk:sta 20 (20) mk:aan. Palkkioiden keskimääräinen suuruus oli 131 (167) mk.

Aloitetoiminnan kehittämiseksi kaupunginhallitus teki joulukuussa päätöksen, jolla neljään suurimpaan liikelaitokseen muodoste-

taan oma aloitetoimikunta, kun taas kaupungin aloitetoimikunta käsittelee muista virastoista ja laitoksista tulevat aloitteet sekä periaatteellisuonteiset kysymykset. Samalla korotettiin hyväksytyistä aloitteista maksettavia palkkioita. Aloitetoiminnan muuttanutta organisaatiota silmällä pitäen laadittiin alustava ehdotus aloitetoiminnan uusiksi toimintaohjeiksi.

Lomakerationalisointia jatkettiin virastoissa ja laitoksissa täydennetyn lomakeyhdysmiesverkoston avulla. Toimivia lomakeyhdysmiehiä oli eri hallintokunnissa 18, minkä lisäksi sairaaloissa toimi 7 »alayhdysmiestä». Kertomusvuoden lopulla aloitettiin lomakeyhdysmiehille tarkoitettujen lomakkeiden ja asiakirjojen suunnitteluohjeiden laatiminen. Järjestelytoimistossa suunniteltiin n. 70 erillistä lomaketta tai lomakesarjaa, joista keskeisiä olivat henkilöstö- ja talousasioihin liittyvät lomakkeet. Vakiintuneen yleislomakkeiden valvontajärjestelmän puitteissa tarkistettiin lomakkeita päivittäin.

Muu toiminta. Kaupunginhallitus kehotti lokakuussa järjestelytoimistoa ryhtymään toimenpiteisiin elintarvikekeskuksesta ja kaasalaitoksesta toimintamuutosten johdosta vapautuvan henkilökunnan siirtämiseksi kaupungin muihin virastoihin ja laitoksiin. Sijoitustoiminta alkoi marraskuussa. Vuoden loppuun mennessä saatiin järjestelytoimiston toimesta näistä laitoksista siirretyksi toistakymmentä henkilöä.

Järjestelytoimiston henkilökunta osallistui tutkimuspalvelua suorittaen useiden komiteoiden ja toimikuntien työhön.

Kivelä-Hesperian sairaalassa toimivan sairaalain reikäkorttilävistyskeskuksen työtä ohjattiin ja valvottiin järjestelytoimistosta käsin.

Toimiston edustajat osallistuivat mm. Dublinissa pidettyyn VII:een Euroopan työntutkimuskonferenssiin. Tutkimustehtävissä ja työturvallisuusasioissa käytiin virkamatkoilla Skandinavian maissa ja Länsi-Saksassa.

Pohjoismaiden suurten kaupunkien rationalisointielimiin pidettiin jatkuvaa yhteyttä.

Tutkimushenkilökunnalle järjestettiin jatkuvaa sisäistä koulutustoimintaa ja osa henkilöstöä osallistui rationalisointialan kursseille, seminaareihin ja opinto- ja neuvottelupäiville. Kertomusvuonna järjestettiin kaupungin järjestelyelinten henkilökunnalle jatkokoulutustilaisuudet tilastojen sekä ATK:n käyttömahdollisuuksista rationalisointitutkimuksissa.

Järjestelytoimiston *menot* olivat yhteensä 754 086 mk.

Kaupungin muut rationalisointiselimät

Sairaala viraston järjestelytoimiston toiminnan olennainen osa liittyi työajan lyhentämisen valmisteluun ja toteuttamiseen. Tässä yhteydessä järjestelytoimisto sai mahdollisuuden ryhtyä toteuttamaan siivoustoiminnan uudelleen järjestelyä kaikissa laitoksissa, jolloin uusittiin työmenetelmät, -normit ja -organisaatio. Järjestelytoimisto osallistui yksikkökohtaiseen henkilökuntamitoitukseen työajan lyhentämisyhteistyössä. Järjestelyjen uusimiseen on luettava sairaalain toimintatilastointiin sisältyvä poliklinikkatoiminnan kuvauksen täsmentäminen, minkä ehdotuksen pohjalta on toteutettu valtakunnallinen yhtenäistäminen.

Toimisto osallistui lisäksi mm. sairaalatoimen kymmenvuotissuunnitelman laatimiseen, sairaansijatarve- ja päivystyskysymysten selvittämiseen ja sairaalarakennussuunnitelmien käsittelyyn, avo- ja sairaalahoidon yhteistoiminnan kehittämiseen sekä suoritti mm. lääkintäpalvelujen käytön tutkimusta.

Rakennusviraston järjestelytoimiston toimintaa on selostettu mainitun viraston toimintakertomuksessa.

Sähkölaitoksen järjestelytoimisto jakautui kertomusvuonna neljään jaokseen: organisaatiotutkimus-, työntutkimus-, toi-

8. Järjestelytoimisto

mistotutkimus- ja ATK-jaos. Kertomusvuonna päätettiin toimistoon perustaa ATK-kehittämisaos, jonka pääasiallisena tarkoituksena tulee olemaan laitoksen tietojenkäsittelyn kehittämistehtävät. Jaoksen toiminnan aloittaminen siirtyi vuoden 1969 puolelle.

Tutkimustoiminnan tuloksena valmistuneista tutkimuksista mainittakoon mm. seuraavat: tutkimus kone- ja korjauspajatoiminnan tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä; kaukolämpöosaston organisaation kehittäminen; uuden toimitalon tilankäyttösuunnitteluorganisaation suunnittelu; laskujen käsittelyä, kassoja ja tositteita koskevien määräysten laatiminen; tutkimus voimalaitosten polttoöljynkuljetuskaluston hankkimisen kannattavuudesta; voimalaitosten kunnossapitotöiden työsuunnittelutoiminnan kehittäminen sekä keskusvalvomon valvomohenkilöstön ajankäyttötutkimus. Lisäksi valmistui 10 ATK- ja konttorirationalisointitehtäviin kuuluvaa tutkimusta.

Keskeneräisinä olivat eräät tutkimukset, joihin sisältyivät mm. eräät organisaatiotutkimukset, suunnittelun ja laskentatoimen kehittäminen, materiaalitoimintojen kehittäminen, menetelmäsuunnittelu ja terveydenhuoltotoiminnan kokonaisorganisaation kehittäminen.

Kaasulaitoksen laskenta- ja järjestelytoimiston suorittama varsinainen tutkimustyö kohdistui kertomusvuoden tuotannonmuutoksen valmisteluun. Teollisuuslaitosten lautakunnan asettaman kaasulaitosjaoston mietintöä varten tarkistettiin henkilöstösuunnitelmat sekä pitkän tähtäyksen taloussuunnitelmat vanhalle ja uudelle laitokselle. Toimisto osallistui tiiviisti jaoston työskentelyyn ja mietinnön laatimiseen.

Tuotannonmuutos merkitsee kaasulaitoksen henkilökunnan vähenemistä n. puoleen nykyisestä. Helpottaakseen siirtymisvaihetta laitos suoritti määrätietoista rationalisointia. Vuodesta 1964 alkaen on laitoksen henkilöstö vähentynyt vuosittain 6—8 %. Kertomusvuonna vähennys oli 28 henkilöä eli 8 %. Ra-

tionalisointi hoidettiin kaasulaitoksella koko henkilökunnan myötävaikutuksella. Tähän päästiin siten, että henkilöstön vähennys tapahtui luonnollista tietä ilman irtisanomisia.

Liikennelaitoksen järjestelytoimisto. Liikennelaitoksen johtosäännön muutuksessa kertomusvuonna muutettiin laitoksen järjestelyosaston nimi järjestelytoimistoksi. Toimisto osallistui laitoksen kehitystoimintaan suorittamalla tutkimuksia, joista mainittakoon mm. seuraavat *liikenneosaston* tutkimukset: kuljettajarahastuksen laajentaminen ja kehittäminen. Vuoden lopussa siihen kuului yht. 205 vuoroa. Kuljettajarahastustoiminnan kehittäminen jatkui. Tämän jälkeen pääpaino siirtyi itsepalvelulaitteen tutkimiseen. Tarkoituksena oli laajentaa edelleen itsepalvelujärjestelmää. Lisäksi toimiston tehtäväksi annettiin pysäkkirahastuksessa käytettävien lipunmyyntiautomaattien käyttöönoton tutkiminen. Tutkimuskentän kartoittaminen aloitettiin.

Liikenteen valvonnan ja ohjauksen tutkimusalue käsitti radiopuhelintoiminnan ja liikenteen valvonnan organisaation. Tilatuista 90 radiopuhelimesta otettiin käyttöön 40. 10 vanhaa radiopuhelinta poistettiin. Radiokeskuksen ja autojen välillä oli n. 6 000 puhelua. Uutta radiopuhelinmallia kokeiltiin ja tutkittiin. Radiopuhelimien käyttöönotto jatkui. Edelleen tutkittiin radiopuhelimien käytön vaikutusta liikenteen valvonnan organisaatioon ja kehiteltiin tarkastusasemien toimintaa ja rakennetta. Lisäksi tutkittiin liikenteenohjauskeskuksen tehtäviä.

Järjestelytoimiston toimesta osallistuttiin työaikojen porrastuskomitean toimintaan mm. selvittämällä työ- ja toimipaikkojen henkilömäärät sekä työaikojen alkamis- ja päättymisaajat yhdessä ao. keskusjärjestöjen kanssa.

Selvitettiin kuljettajan työajan jakautumisen ajo-, tauko- ja pysäkkiaikojen osalle toisaalta rahastajarahastuksessa ja toisaalta kuljettajarahastuksessa. Lisäksi tutkittiin kuljettaja-rahastajan rahastukseen liittyvää

lisävalmisteluaikaa halleilla sekä rahojen tilitykseen kuluva aikaa.

Teknillisen osaston tutkimuksista mainittakoon mm. määräaikaishuollon kehittäminen. Teknillistä suunnittelutoimistoa avustettiin uuden määräaikaishuoltosysteemin laatimisessa. Työnsuunnittelun kehittämisessä tutkimustoiminta kohdistui määräänrutiiniin liittyvien korttien tarkastukseen ja työnsuunnittelun valvontaan; mahdollisesti hankittavien nivellinja-autojen ja -raitiovaunujen huolto- ja korjausmahdollisuuksia selvitettiin ja raportointia kehitettiin. Raitioliikenteen kilometrilaskenta uusittiin ja siihen liittyvä koneellinen laskenta lopetettiin.

Lisäksi suoritettiin seuraavat *yleistutkimukset*:

Raitioliikenteen taloudellisuutta koskeva selvitys suoritettiin. Siihen sisältyi kustannusvertailu raitio- ja autoliikenteen välillä sekä raitioliikenteen tehostamismahdollisuuksien kartoittaminen.

Tulevaa Helsingin julkisen liikenteen koordinoitua ajatellen laadittiin selosteet Tukholmassa ja Hampurissa toteutetuista vastaavista järjestelmistä käytettävissä olevan aineiston perusteella sekä kerättiin tietoja Helsingin kaupunkiseudun julkisen liikenteen linjoista.

Liikennelaitoksen uuden johtosäännön perusteella kehitettiin laitoksen organisaatiota. Tutkimuksen tuloksena laadittiin osastojen tehtäväjako koskeva ehdotus liikennelaitoksen lautakunnan hyväksyttäväksi sekä ehdotus laitoksen sisäisiksi organisaatiomuutoksiksi.

Suoritelaskentaa ja lippukirjanpitoa tutkittiin. Tutkimuksen tuloksena suunniteltiin suoritelaskennan työnkulku uudelleen tietokonesovellutuksena. Lippukirjanpito suunniteltiin siten, että lippuvarastoa hoidettaisiin itsenäisesti kuten muitakin varastoja.

Laitoksen raportointi otettiin tutkimuksen kohteeksi kokonaisuudessaan. Kartoittamisen jälkeen raportointia kehitettiin lähinnä teknillisellä sektorilla sekä kassa- ja tilitoi-

miston puitteissa mm. tietokoneen käyttömahdollisuuksien osalta.

ATK- toimintaa kehitettiin eri sektorien tehtävien yhteydessä. Näihin kuuluivat matkustajalaskenta, suoritelaskenta ja lippukirjanpito sekä teknillisen sektorin valvontatilastointi. Työnvalvontaa varten suunniteltiin erikoistilastoja.

Järjestelytoimiston toimesta osallistuttiin syksyllä järjestetyn tapaturmantorjuntakurssin järjestelyihin ja suoritettiin tämän toimintakentän organisaation kehittämistä.

Lomakkeiden kooditusta suoritettiin tarkoituksena hoitaa lomakevarastoa normaalin varastokirjanpidon avulla tietokonetta hyväksikäyttäen.

Edellä lueteltujen tutkimusten lisäksi järjestelytoimisto osallistui Helsingissä 2.—4.10. pidetyn pohjoismaisen liikenneasiantuntijakokouksen valmisteluun ja järjestelyihin.

Vesilaitoksen järjestelytoimiston toimesta suoritettiin seuraavat tutkimustehtävät: verkkotoimiston putkipiirien aloitus- ja lopettamisjärjestelytoiminnan selvittely; Herttoniemen päähuoltokeskuksen kiinteistö-kustannusten jakoperusteiden määrittely; vesimittareiden vaihdon järjestely, urakointi ja luentatutkimus; puhelinliikennetutkimus ja puhdistuslaitosten kunnossapitotöiden kehittäminen.

Jatkuvista tehtävistä mainittakoon: teollisuustilastojen laatiminen; standardiehdotuksiin liittyvien laitoksen lausuntojen käsittely ja laatiminen sekä koulutusasioiden hoito.

Lisäksi suoritettiin erikoistehtäviä, joista mainittakoon: työajan noudattamista ja taukoja koskevat ohjeet sekä työajan noudattamisen valvontaa koskevat menettelytapaohjeet; toimintaohjeet toimihenkilöiden kouluttamiseksi, rationalisointiin liittyvien tutkimusten ohjelmoinniksi, tilaamiseksi ja suorittamiseksi sekä puhelimitse tapahtuvan asiakaspalvelun tehostamiseksi ja lisäksi selvitys varastotositteiden nykyisestä kirjaimismenettelystä.